

BJÖRN

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Scandinavische naam: 'beer'.

Eenstammige namen zijn zeldzaam in de Germaanse cultuur. Van oorsprong Germaanse namen bestaan meestal uit twee elementen, zoals bv. Bernhart (= 'sterk als een beer'). Het is dan ook waarschijnlijk dat Björn een verkorting is van een oorspronkelijk tweestammige naam, zoals bv.:

Berengar (= 'met speer even sterk als een beer'); Bernhard (= 'sterk als beer'); 'Bernlef' (= 'erfgenaam van de beer'; Bernold (= 'heersend als een beer'); Bernulf (= 'beer-wolf': combinatie van twee heilige dieren); Bernward (= 'bewarend of beschermend als een beer'); enz.

*

Woordkundig hangt het woord 'beer' samen met 'bruin'. Vandaar dat de naam 'Brun(o)' (= 'bruine') verwant is aan Björn. De naam 'beer' komt ook in de Romaanse talen voor: Urs (dui), Ursul (dui), Ursulus (= 'beertje'; lat), Ursus (= 'beer'; lat), Ursuul.

*

De beer als symbool

In de Germaanse en Keltische cultuur was de beer een heilig dier. Bij hen neemt de beer dezelfde plaats in als de leeuw in andere culturen: de koning der dieren. Het behoort bij de god Thor.

Vandaar dat een dapper krijger of een held de eretitel 'beer' kregen bij de oude Noord-Europese volken.

Omdat het in de lente uit zijn winterslaap tevoorschijn komt, wordt hij in verband gebracht met de maan, met ouderdom, dood en nieuw leven; met sterven en opstanding uit de doden.

Toen de christenen bevonden, dat het dier in de heidense wereld zo heilig was, werd het voor hen een symbool van afgodendom en kwade machten: hij gold als symbool sadisme, hebzucht, zinnelijkheid. Er bestaan nogal wat vertellingen van heiligen die een beer wisten te temmen (zinnebeeld voor het overwinnen van het kwaad of de duivel): bv. Gallus en Korbinianus.

Het gevecht van David met de beer wordt de christenen laten uitgelegd als het gevecht dat Christus moest leveren tegen het kwaad.

Toch staat de beer soms ook in een positief daglicht bij de christenen. Men dacht vroeger dat berenjongen volkomen vormeloos werden geboren. De moederberin likte net zo lang totdat zij de juiste vorm hadden. Zo stelde men zich de rol van het christendom voor jegens het heidendom...

Bij de oude Grieken behoorde beer toe aan Artemis (Diana), de godin van de maan en de jacht. Meisjes die aan haar werden toegewijd, werden dan ook berinnetjes genoemd (vgl. Ursula of Orsola resp Latijns en Italiaans voor 'berin').

Bij de Indianen gold de beer als symbool van onverzettelijkheid, van bovennatuurlijke macht, van windhozen.

In de Chinese cultuur belichaamt de beer kracht. Bij de Japanners wijsheid, welwillendheid.

In de moderne tijd neemt de speelgoedbeer een belangrijke plaats in; hij symboliseert de behoefte aan liefkozing, tederheid, geknuffeld worden. Er bestaan op dit moment zelfs verenigen van mensen die heel hun leven plaatsen in het teken van de (speelgoed-)beer!

*

Bijzonderheden

In de jaren 70 van de 20e eeuw kreeg deze naam grote bekendheid onder invloed van de Zweedse tennisspeler Björn Borg.

*

Bernardus van Clairvaux o.cist., Frankrijk; abt; † 1153. Feest 20 augustus.

Hij was een Bourgondische edelman. Omstreeks 1092 was hij geboren op een kasteel bij Dyon. In 1112 trad hij, samen met nog 30 edellieden in het klooster van Cîteaux, dat daarop tot nieuwe bloei kwam. Van daaruit kreeg Bernardus opdracht om het klooster van Clairvaux in Bourgondië te stichten. Hij werd daarvan de eerste abt. Groot was zijn invloed op de vernieuwing en verdieping van het zedelijk, geestelijk en kerkelijk leven. De kerk van die tijd was een machtige en rijke kerk. De kloosters legden, in een reactie daarop de nadruk op de vrijwillige armoede die Jezus zijn apostelen voorhield. (Bijvoorbeeld Matteus 10,9-10). Door de kruistochten leerde men het Heilig Land kennen. En daardoor weer raakte men sterk doordrongen van Jezus' menselijk bestaan. Tot dan toe was de Heer voornamelijk afgebeeld als overwinnaar in triomferende majesteit. Bernardus schilderde in zijn preken het lijden van de Heer.